

Skola 2035 - Handlingsplan för en skola där alla kan lyckas

Innehållsförteckning

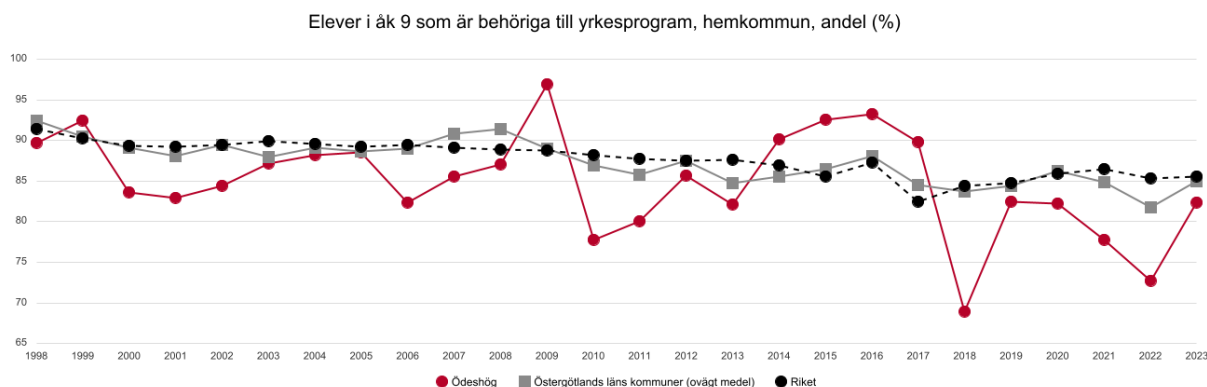
1 Bakgrund	3
2 Handlingsprogram Skola 2035	6
3 Högre förväntningar på alla	7
4 Fokus på tillräcklig och rätt uppföljning och analys	7
5 Flexibilitet i verksamheterna	8
6 Hela kommunen ska tänka skola	8
7 Samverkan mellan skola, vårdnadshavare och socialtjänst	8
8 Förskola och förskoleklass	9
9 Grundskola	10
10 Fritidshem	11
11 Kompetensförsörjning	11
12 Elevhälsa	12
13 Trygghet och studiero	12
14 Ytterligare direktiv	12
14.1 Testa nya arbetssätt och metoder i skolan	12
14.2 Läsning är en förutsättning	13
14.3 Tillit genom hela ledet	13
14.4 Fokus på ordning och reda	13
14.5 Våga se utanför 50-skyltarna	14
14.6 Stöd och ytterligare utmaningar för de som är i behov	14
14.7 Fortsatta dialoger om skolan	14
14.8 Kost för att orka	14
14.9 Barnen är allas ansvar	14
14.10 Närhet till näringslivet	15
14.11 Skolan efter pandemin	15

1 Bakgrund

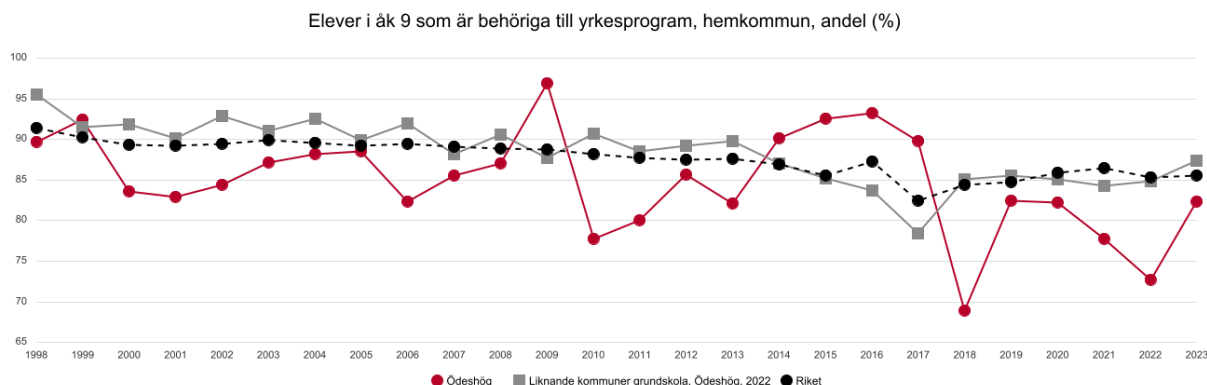
För kommunens långsiktiga utveckling är skolresultaten en helt avgörande fråga att hantera. Kommuner som skapar goda skolresultat attraherar både nya medborgare och genererar stolta medborgare. Det bidrar till en befolkning som är väl rustad för att träda in på arbetsmarknaden och/eller nå högre studier på högskola och universitet. Vinsterna är stora för både samhället och individen.

Bra skolor med goda skolresultat är därför en nödvändighet för kommunens framtida utveckling. Det finns en stark övertygelse om att Ödeshögs kommun kan höja skolresultaten och skapa en bättre framtidstro för våra barn och unga. Om andra kan, kan även vi.

I över 20 års tid har skolresultaten i Ödeshög varit spretiga. Vissa år har andelen elever med behörighet till yrkesprogram legat på 96 procent, andra år har samma siffra varit 69 procent. Denna spretighet och brist på kontinuitet gör det svårt att ta långsiktiga skolpolitiska beslut för alla inblandade.

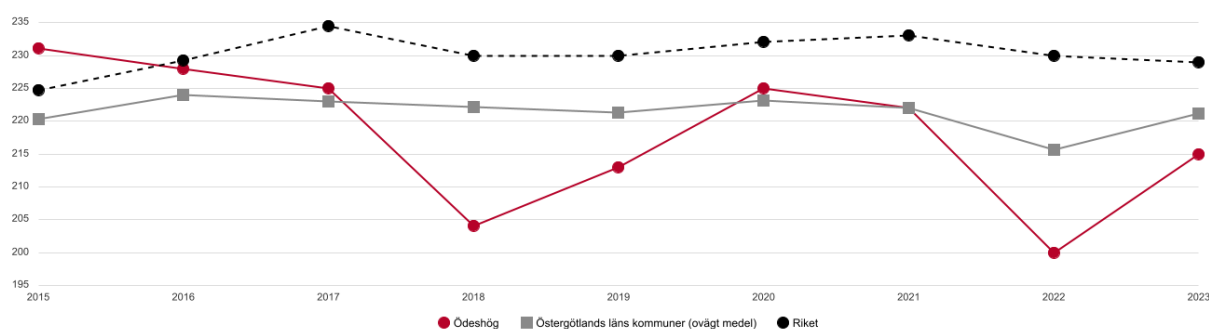

Diagrammet ovan visar andelen elever med behörighet till yrkesprogram som är skrivna i kommunen. Diagrammet visar, förutom de spretiga resultaten, att Ödeshögs kommun har lägre behörighet än Östergötlands medelvärde. Det ska dock noteras att Ödeshög är en kommun med ett litet elevunderlag. Således kan enstaka elever ha stor påverkan på resultatet. Men när vi tittar på liknande kommuner ser vi fortfarande att Ödeshögs resultat är spretiga och lägre.

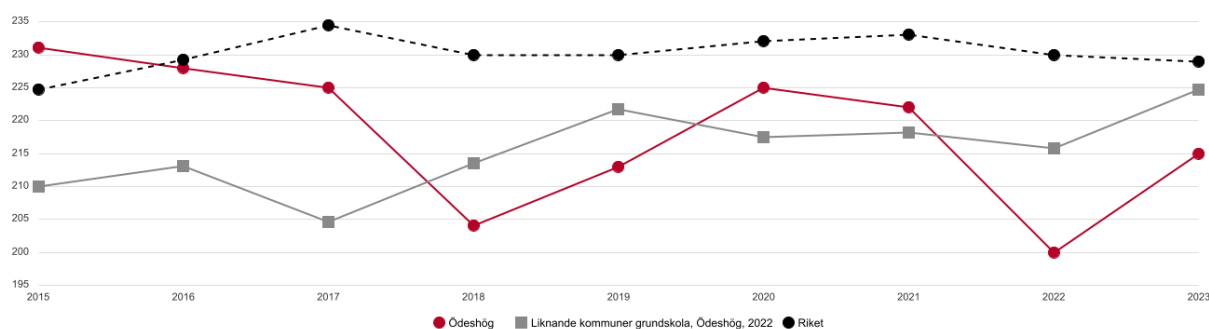

Dessa siffror och diagram kommer från databasen Kolada. Kolada är en öppen databas för kommuner och regioner som gör olika jämförelser och analyser i kommunsektorn.

Elever i åk 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (17 ämnen)

Elever i åk 9, meritvärde, hemkommun, genomsnitt (17 ämnen)

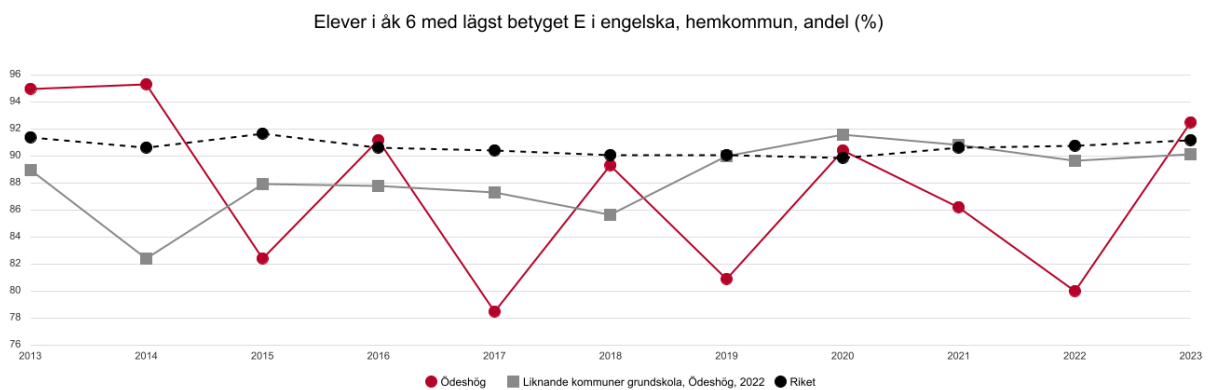
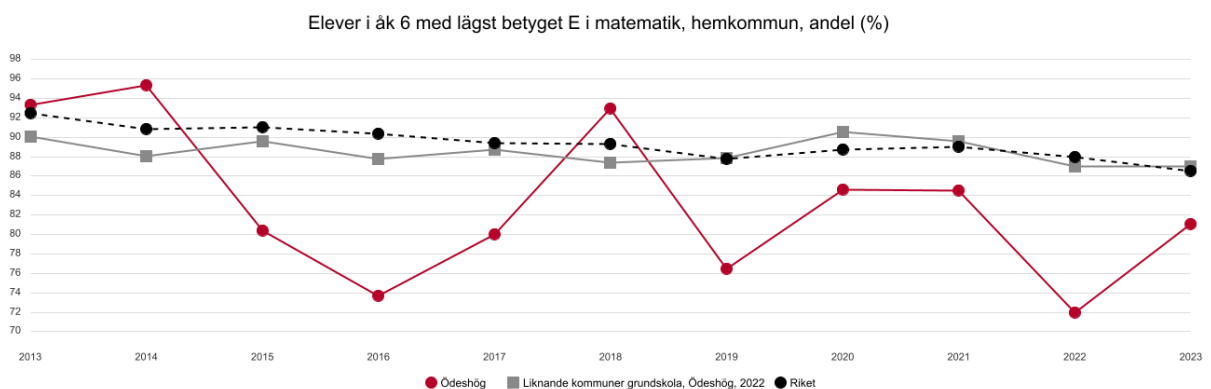
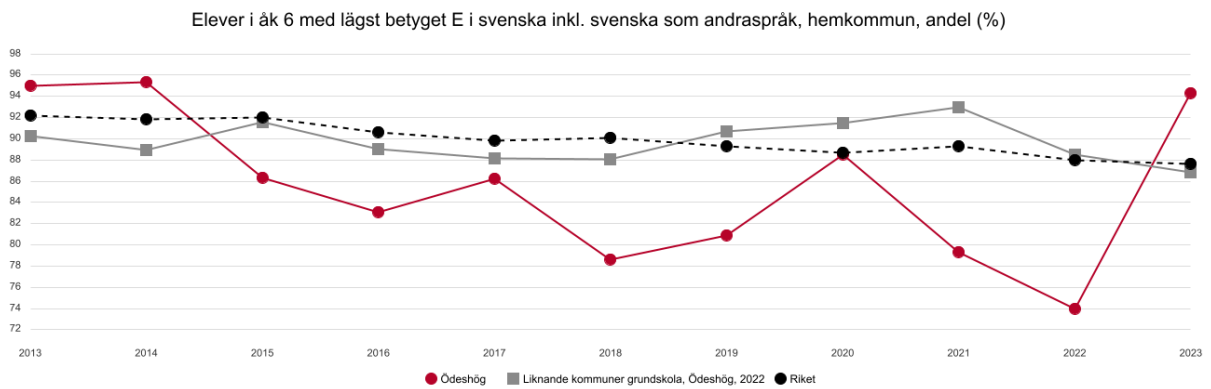
Även genom att titta på Skolverkets statistiska modell ser vi att Ödeshögs elever 2023 presterade under det beräknade värde, även om det informationen måste ses i det sammanhang som skolan befinner sig¹.

Även det genomsnittliga meritvärdet i Ödeshög är lägre än rikssnitt, länssnitt och liknande kommuner. Genom att enbart analysera meritvärdet kan vi skapa oönskade incitament till betygsinflation. Samtidigt är meritvärdet viktigt för att eleverna ska vara konkurrenskraftiga i ansökningsprocessen för gymnasiet. Därför är det viktigt att samtidigt som vi verkar för att öka meritvärdet även ser till att öka behörigheten. Här spelar även lärarna och samarbetet mellan dem en viktig roll.

Kopplingen mellan brist på genomförd gymnasieutbildning och utanförskap är tydlig. Efter en gymnasieexamen är sannolikheten stor att man hamnar i egen försörjning. Det bådär därför inte gott att så stor del av eleverna i Ödeshög inte får ett gymnasiebetyg. Antingen är man inte behörig till gymnasiet eller så klarar man inte av att fullfölja sina studier när man väl blivit antagen. Brister visar sig inte enbart vid niornas slutbetyg utan redan från mellanstadiet kan vi se bristande skolresultat. Arbetet kräver alltså att vi ser över hela skolgången och skapar en röd tråd i skolgången för alla elever Ödeshög, från förskoleklass till årskurs 9.¹

Under de senaste åren har det gjorts satsningar på svenska vilka har gett resultat. Men det krävs att detta arbete håller i över tid. Nedan visas procentuell statistik för andelen sjätteklassare i kommunen som når betyget E i svenska, engelska och matematik.

¹ <https://siris.skolverket.se/siris/f?p=SIRIS:165:0::NO>

Även i årskurs 6 går det att se den spretiga trend som till viss del kan förklaras med ett litet elevunderlag. Dock kan vi se att vi både svenska och matematik tenderar att ha lägre resultat än liknande kommuner. Den spretiga trenden i engelska har lett till att vi tidigare legat i höjd med riksnittet vartannat år och vartannat år legat under snittet för liknande kommuner. Den trenden har sedan 2021/2022 brutits, men är tyvärr nedåtgående. Under 2023 såg vi en markant ökning i alla ämnen. Det är nu viktigt för alla inblandade att bibehålla detta samtidigt som vi ökar ännu mer.

Utän att rada upp fler exempel är det tydligt att Ödeshögs skola har haft problem med skolresultaten.

Men det viktiga är att alla delar av skolverksamheten delar denna problemanalys. Analysen är inte ämnad att belysa problem, den är ämnad att belysa de områden vi gemensamt måste arbeta med att förbättra.

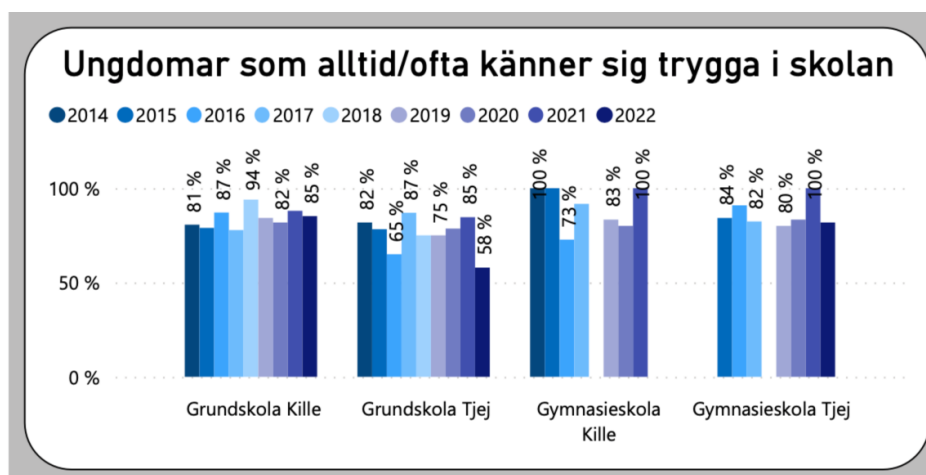
Det är svårt att analysera Ödeshögs skolresultat och de orsakerna till dem kan vara många. Men då det är viktigt att analysera och identifiera orsakerna till resultaten får det aldrig resultera i en känsla av hopplöshet och risk för att klandra de i verksamheterna. Det måste resultera i ett konstaterande med lösningsfokus. Att identifiera anledningarna till resultaten får alltså inte leda till att vi letar syndabockar och lägger skulden på någon eller några i verksamheten. För att nå målet behöver alla hjälpa till. För det är viktigt att komma ihåg att det inte är en naturlag att skolresultaten i Ödeshög ska vara lägre än rikssnittet.

Lösningen på detta problem ligger inte i att ösa mer pengar till skolan. Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver följande på sin hemsida:

“Det finns inget som tyder på att mer pengar till skolan per automatik leder till bättre resultat. Det visar bland annat de öppna jämförelser som SKL årligen tar fram för både grund- och gymnasieskolan. Kommuner med jämförelsevis höga kostnader kan ha förhållandevis låga resultat, och vice versa.”²

Precis som SKR påpekar är inte mängden pengar det viktiga, utan var pengarna går och hur de används.

Tryggheten ska vara hög i Ödeshögs skolor. Tryggheten i kommunens skolor mäts varje år i ungdomsenkäten “Om mig” som genomförs av Region Östergötland. Andelen pojkar som känner sig trygga i Ödeshögs skolor har historiskt sett varit hög. Dock ser det inte lika bra ut vad gäller tjejer. Enligt enkäten kände sig enbart 58 procent av tjejerna i Ödeshögs skola som alltid eller ofta känner sig trygga i skolan. För att eleverna ska kunna prestera i sina studier krävs det att de känner sig trygga i sin studiemiljö. Statistiken nedan presenteras i ungdomsenkäten “Om mig”.

2 Handlingsprogram Skola 2035

Under majoritetens arbete har vi uppmärksammat de utmaningar som finns i Ödeshögs skolor. De utmaningarna måste hanteras för att skolresultaten ska öka. Arbetet har tagit hänsyn till inspel och exempel på åtgärder samt framgångsfaktorer från kommunens egna verksamheter och utomstående experter som kan leda till högre skolresultat. Dessa inspel har legat till grund för den politik majoriteten nu föreslår. Verkställande beslut om åtgärder för att möta politikens mål och inriktningar görs av verksamheterna själva, med kontroll och uppföljning av politiken.

²<https://skr.se/skr/skolakulturfratid/forskolagrundochgymnasieskolakomvux/vagledningsvarpavanligafragor/sa-mycketkostarskolan.2785.html>

Återigen, denna handlingsplan är bara början på den politik som måste föras för att höja skolresultaten i kommunen.

3 Högre förväntningar på alla

Invånarna i Ödeshög ska ha höga förväntningar på att politiken ska visa handlingskraft och leverera bättre skolor med högre resultat. Det är i grunden bra och de höga förväntningarna måste prägla hela den kommunala organisationen. Från medborgare till politik, från politik till kommundirektör till skolchef, från rektorer till lärare och från lärare till elever. Hela kedjan behöver präglas av en förväntan om högre skolresultat.

Då arbetet med att höja skolresultaten bara börjat krävs det att detta arbete fortsätter och kontinuerligt hålls vid liv inom kommunen. Det är en tydlig förväntan från politiken att arbetet för att höja skolresultaten ständigt fortsätter.

4 Fokus på tillräcklig och rätt uppföljning och analys

Det kan konstateras att det tidigare förekommit en bristande uppföljning och analys i förvaltningen och inom för- och grundskolan. För att åtgärda detta togs det ett beslut i barn- och utbildningsnämnden under 2023 om att ta fram en ny modell för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA). Arbetet med en ny modell blev klar under våren samma år och sjuades i verksamheterna till höstterminen. Det nya SKA-arbetet måste präglas av transparens och frihet från politiska värderingar. Det är avgörande för att verksamheterna, förvaltningen och politiken ska ta rätt beslut och implementera rätt åtgärder. Politiken ska inte ha inflytande över vilka parametrar som utvärderas, mäts eller analyseras. Däremot kan politiken besluta om ytterligare punkter som ska mätas, oberoende av det som tas fram av förvaltningen. Detta kan exempelvis gälla jämställdhet, arbetsmiljö eller klimatpåverkan. Hur utbildningskvaliteten mäts ska inte påverkas av politiker, dock kan de diskuteras i efterhand. Det nya SKA-arbetet behöver arbetas vidare med för att på riktigt göra skillnad, men det är en mycket välkommen start för att förbättra förvaltningens utvärdering och analys av arbetet i skolverksamheterna. Rektorer ansvarar för uppföljning av analys för sina respektive verksamheter, detta ska ske i samverkan med bildningsförvaltningens ledningsgrupp. Förvaltningschef ansvarar för den övergripande och sammanvägda uppföljningen och analysen.

Det är viktigt att tydligt se vilka insatser som görs, varför de görs och vad de leder till. Majoriteten vill lyfta betydelsen av att hitta tecken och bevis. De insatser som görs ska ge effekt och alltid syfta till att höja skolresultaten. Förvaltningen behöver kontinuerligt och transparent analysera och följa upp resultaten för att kunna hitta rätt åtgärder som främjar alla elevers utveckling och lärande. Målet för förvaltningen ska även vara att nå riksnitt, 230 meritpoäng och 85 procents behörighet, för de som lämnar grundskolan i Ödeshögs kommun.

Denna handlingsplan fastställer två mål för Ödeshögs kommun:

1. Alla insatser som görs i skolornas verksamhet ska grunda sig i att höja skolresultaten.
2. Uppnå 230 i genomsnittligt meritvärde och 85 procent behörighet till yrkesgymnasium för de som går ut grundskolan senast år 2035.

5 Flexibilitet i verksamheterna

En gemensam faktor för de kommuner som lyckas vända en nedåtgående trend av skolresultat är flexibilitet i hur resurser fördelas och används. Resultaten av en flexibel resursanvändning.³ I Järvaområdet, (tidigare Rinkeby-Kista) har det haft en positiv effekt på skolans förmåga att möta enskilda elevers särskilda behov. Skolorna i Järvaområdet har annorlunda förutsättningar än de i Ödeshög, men de kan ändå ses som ett framgångsexempel i att vända skolresultaten. Flexibiliteten har främjat elevernas inläring och på så sätt gjort eleverna mer förberedda för högre årskurser. Således har det stärkt förutsättningarna för att höja elevernas skolresultat redan från tidig ålder.

Slutligen visar Järvaområdet att en flexibel resursfördelning skapar en mer anpassningsbar studiemiljö där enskilda elevers behov bemöts tidigt och på rätt sätt. Det målinriktade arbetssättet i kombination med flexibilitet har lett till att elever i större utsträckning har fått sina behov bemötta tidigare. Bristande kunskaper upptäcks och åtgärdas tidigt. På så sätt kan elever få stöd under vissa lektioner, klasser kan få extra stöd vid behov och på så sätt blir läraren avlastad.

Det är därför betydande hur kommunens verksamheter arbetar med flexibilitet inom för- och grundskolan som strategi för att öka kunskapsnivån och höja skolresultaten i alla led.

6 Hela kommunen ska tänka skola

För att vi ska lyckas med målsättningen om att höja skolresultaten till rikssnitt kommer det kräva att alla är med och hjälper till. Det gäller alla delar av kommunen som på olika sätt har barn och elever i sin närhet eller verksamhet, såväl den egna verksamheten som föreningar, näringsliv och civilsamhället som helhet. Ödeshögs socioekonomiska förutsättningar visar att behovet av en enad förvaltning är viktigt. Skolorna behöver all hjälp de kan få för att ges förutsättningar att lyckas med sitt uppdrag. Därför behöver hela kommunen ha för- och grundskola i åtanke.

Det kan handla om att hålla bort sådant som inte genererar höjda skolresultat från skolan, eller att bistå skolan på annat sätt med elevernas studieresultat i fokus. Skola, socialtjänst, samhällsbyggnad, måltidsenhet, arbetsmarknadsenhet, elevhälsa och omsorg och alla andra delar av kommunen bör efter förmåga bidra till att elevernas skolresultat ökar. Huruvida eleverna klarar skolan eller inte påverkar på sikt alla andra verksamhetsområden och det lokala näringslivet. Att rusta kommunens barn och unga inför framtiden med goda skolresultat är därför den viktigaste frågan för kommunens långsiktiga utveckling.

7 Samverkan mellan skola, vårdnadshavare och socialtjänst

En brist på samverkan mellan skola, hem och socialtjänst är en utmaning för många kommuner i landet, detta gäller även Ödeshög. Ett gott förtroende mellan skola, vårdnadshavare och socialtjänst är viktigt för att alla elever ska ges samma möjligheter och rätt förutsättningar för att lyckas i skolan. Denna samverkan måste ständigt förbättras och nya arbetssätt bör utvecklas och prövas för att trygga vårdnadshavarna och möta elevernas behov.

En bra samverkan kräver en tydlig ansvarsfördelning, öppenhet om förväntningarna för samverkan och hur samverkan ska verka i det dagliga arbetet. Då ges samverkan rätt förutsättningar och fungerar på riktigt. En bättre samverkan skapar tydlighet för vårdnadshavare, och tydlighet mot vårdnadshavare kan skapa mer engagemang om varje enskild elevs skolgång. Engagemang är positivt

³ Med resurser inbegrips både personal, lokaler och monetära medel.

för läraren i klassrummet och kan även bidra till höjda skolresultat hos eleven. Vårdnadshavare som förklarar betydelsen av utbildning är bra är förebilder för sina barn. Vi ska alla arbeta för att stärka elevernas känsla för att arbeta hårt i skolan och att de kan nå långt i livet.

Socialtjänstens familje- och ungdomsstöd måste ha en tydlig koppling till och närvaro på kommunens alla skolor. Genom att skapa en stadig punkt där skola, hem och socialtjänst kan mötas, skapas en tryggare mötesplats och tydlighet för alla inblandade. Det skapar även en integrering kring socialtjänstens ungdomsarbete och skolans verksamhet. Därtill är det även viktigt för bildningsförvaltningen och socialförvaltningen att ha ett konstruktivt och kontinuerligt samarbete. Respektive förvaltningschef ansvarar för att upprätta kontinuerliga samverkansformer för att öka transparensen och samarbete mellan de två förvaltningarna.

8 Förskola och förskoleklass

Förskola och förskoleklass spelar en viktig roll i att skapa förutsättningar för vidare kunskapsinhämtning. Förskolan regleras genom kapitel 8 i skollagen. Där klargörs de bestämmelser som reglerar utbildningens syfte, när barn ska erbjudas förskola, barngrupper och miljö, och vad som gäller för särskilt stöd och utvecklingssamtal. Men en av de mest intressanta delarna av det kapitlet är den del som tydliggör utbildningens syfte.

”2 § Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.”

Förskolan är inte bara en möjlighet för barn att få en bra start i livet. De ska även utbildas. I förskolans läroplan framgår det att förskolans viktigaste uppdrag är att stimulera barnen för utveckling och kunskapsutveckling, detta ska ske i samarbete med hemmen.⁴

Ödeshögs förskolor ska präglas av nyfikenhet och en vilja till kunskap. Förskolan ska vara avstampspunkten som väcker vidare intresse att fortsätta sin kunskapsresa. Det är under barnets första år som hjärnan utvecklas som mest. Det är därför viktigt att barn i förskolan ges tillgång till olika variationer av kunskap och ämnen. På så sätt kan barnen redan från tidig ålder hitta ett engagemang i sitt lärande och vi påbörjar resan mot att vara en självständig individ i samhället.

Början till språket börjar i hemmet. Som ett komplement till det som lärs i hemmet genom att lyssna, se och upptäcka ska förskolan alltid ha språket i fokus. För att barnen ska vara fullt rustade krävs det att förskolan stöttar hemmet under barnets resa mot att öka läskunskaper. Detta är särskilt viktigt i hem där svenska inte pratas. Att barnen kommer tillbaka från lov med märkbara brister i språket är allvarligt. Förskolan måste vara uppmärksam på detta och aktivt arbeta i samverkan.

Skolmiljön i Ödeshögs förskolor ska erbjuda alla barn en stimulerande vardag och varierande aktiviteter. En god skolmiljö, både inomhus och utomhus, ger barnen möjlighet att bredda sina lekmönster och ger dem en ökad valmöjlighet. Alla barn ska ges förutsättning av att öka sina möjligheter när det gäller lek, det ansvaret vilar på de som arbetar inom förskolan. Alla barn ska ha tillgång till detta utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar.

⁴ <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Ödeshögs kommun tillhandahåller en öppen förskola, eller familjecentral, i ett samarbete tillsammans med BVC Vårdcentralen och Svenska kyrkan. Detta samarbete ska fortsätta. Det ges även möjlighet till förvaltningen att hitta utvecklingsmöjligheter för den öppna förskolan så att samarbetet med BVC och den öppna förskolan blir starkare.

9 Grundskola

Grundskolan, från åk 1 till 9, är det som bygger eleverna och ger dem möjligheten att lämna skolan och gå mot vuxenlivet som en självständig person med stark självkänsla. Grundstenen i arbetet är att ge eleverna rätt förutsättningar och möjligheter till att klara skolan och öka sin kunskap. Grundskolan ska även bidra till personlig utveckling och förbereda eleverna inför framtida livsval. Grundskolan ska inte enbart ligga till grund för ett arbetsliv utan även för framtida studier.

Alla elever ska ges samma möjligheter att lyckas i skolan. Kommunens kompensatoriska ansvar vilar tungt i de fall när en elev behöver extra stöd. Här vilar ett stort ansvar på grundskolan om att tillhandahålla de verktyg som eleverna behöver för att klara skolan. Den nyinrättade resursen på Fridtjuv Bergsskolan är ett bra exempel på när skolan tar sitt ansvar för att ge eleverna den möjligheten. Arbetet för att säkra det kompensatoriska ansvaret måste alltid pågå i skolornas verksamhet. För att underlätta överlämningar mellan klasser, årskurser eller skolor krävs det att det finns kontakt mellan de olika resursenheterna. God dokumentation och delad erfarenhet gör det även enklare att skapa en röd tråd genom skolans skolgång.

För elever i de äldre årskurserna är det viktigt med en stabil kontakt med arbetsmarknadsenheten. Detta är särskilt viktigt för de elever som vi tidigt märker inte kommer att få behörighet till gymnasiet. Även om andelen elever utan behörighet till yrkesprogram på gymnasiet ständigt ska minska är det viktigt att dessa elever erbjuds rätt hjälp för att delta på arbetsmarknaden. Då Ödeshög under 2023 hade historiskt låga siffror vad gäller ungdomsarbetslösheten tyder det på att arbetet funkar idag. Detta är i grunden bra. För de elever som går mot introduktionsprogram på gymnasiet är det viktigt att de ges möjlighet att klara sina studier redan innan de lämnar grundskolan.

Likt förskolan är det viktigt med att erbjuda eleverna en tillgång till olika variationer av kunskap och ämnen. Elever kommer alltid att hitta ämnen som de har ett större intresse för. Skolan ska då säkerställa att eleverna får möjlighet till ökad utveckling i de ämnena. Dock får detta aldrig gå utöver ordinarie undervisning. Skolan ska alltid ha som mål att alla elever uppnår godkänt i alla ämnen. I de fall skolan behöver samverka med andra aktörer för att säkerställa detta ska de ges den möjligheten. Ansvar för detta vilar på rektor.

Lärare och rektor ska kontinuerligt övervaka elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling samt om hur de kan arbeta för att stärka denna utveckling. De ska även kontinuerligt se över och implementera insatser på både grupp och individnivå som behövs för att eleverna/eleven uppfyller betygsriterierna inom ramen för läroplanen. Detta ska även ske i samverkan med vårdnadshavare. Informationen vid utvecklingssamtalen ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och betygsriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning i. Rektor ska minst en gång per termin utvärdera och analysera de insatser som gjorts på grupp- och individnivå för att se över hur framgångsrika de varit och om de bör kvarstå, justeras eller flyttas.

Eftersom grundskolan inte enbart förbereder eleverna för vidareutbildning är det viktigt att de får en förståelse för arbetslivet. Skolan ska ha kontakt med det lokala näringslivet och andra relevanta aktörer för att på rätt sätt förbereda eleverna för ett arbetsliv där de ges möjlighet att se olika

framtidsmöjligheter. Detta är inte bara viktigt för att ge eleverna insyn i hur livet som vuxen ser ut, utan även skapa ytterligare en kontaktyta för näringslivet. Eleverna ska ges möjlighet till praktisk erfarenhet genom arbetslivsorientering, och även få de kunskaper de behöver för arbetsmarknaden som helhet.

Med ålder kommer också en ökad frihet, men det kräver att skolan är tydliga över det ansvar varje elev har. Skolkning och hög frånvaro ska alltid motverkas. I Sverige har vi skolplikt och då ska eleverna vara i skolan. Arbetet med att minska mängden otillåten eller oroande frånvaro ska ständigt pågå.

10 Fritidshem

Undervisningen i fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Detta ska ske genom att undervisningen tar sin utgångspunkt i elevernas behov, intressen och erfarenheter, men också genom att eleverna kontinuerligt utmanas ytterligare genom att de inspireras till nya upptäckter. I undervisningen ska eleverna erbjudas en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer som integrerar omsorg och lärande.

Fritidshemmen ska erbjuda varierande aktiviteter. Grundprincipen ska vara att personalen ska ha rätt kompetens för det elevunderlag som fritidshemmet besitter. Fritidshemmen i Ödeshög ska inte ses som barnpassning när vårdnadshavarna är på jobbet. Fritidshemmet spelar en viktig roll i elevernas utveckling och skolgång. Därför ska personalen som undervisar barnen besitta rätt kompetens.

11 Kompetensförsörjning

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom skolväsendet för barn och ungdomar. Uppdraget omfattar skolformerna förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola samt anpassad gymnasieskola och regleras i Skollagen (2010:800).

Personal-, ekonomi- och målsättningsfrågor samt utvärdering och utveckling av verksamheten ingår också i nämndens ansvarsområde. Utbildningen ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Verksamheten ska planeras och anpassas utifrån barnens olika behov och förutsättningar. Bildningsförvaltningen ska följa den av kommunfullmäktige fastställda och aktuella kompetensförsörjningsplanen.

Personal inom skolverksamheterna ska ha tillgång till ett ständigt utbyte av erfarenheter med andra lärare både inom och utanför kommunen. Det ska ske en omvärldsbevakning för att hitta kompetenshöjande insatser för all personal inom verksamheten. Förvaltningen ska även hörsamma de kompetenshöjande insatser personalen själva efterfrågar, så länge den är beprövad. Ansvar för att detta genomförs ligger på respektive rektor.

För att kommunen och förvaltningen ska kunna göra ett gott arbete krävs det att det finns kompetens på kommunkontoret. Bildningsförvaltningen ska i samarbete med kommunledningsförvaltningen verka för att det finns tillgång till en god kompetensförsörjning inom bildningsförvaltningen. Detta kräver även att det finns tillräckligt med personal för att kunna genomföra arbeten och för bildningschefen att kunna delegera arbetsuppgifter för ett effektivt arbete.

12 Elevhälsa

Alla elever i skolan ska ha tillgång till en elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Tillgången till elevhälsan ska finnas i samtliga skolverksamheter, kommunala som fristående.

Dess uppdrag ska vara både förebyggande och hälsofrämjande samt verka för inkludering. Detta gör elevhälsan till en särskild aktör i resan mot höjda skolresultat. Ödeshögs skolor ska ständigt arbeta med att motverka kränkande och diskriminerande behandling. Målsättningen är att alla barn i Ödeshög ska få tillgång till en uppväxt utan mobbning.

Elevhälsan spelar en viktig roll i att minska mängden upprepade eller längre frånvaro. Elevhälsan ska arbeta förebyggande med denna sorts oroande frånvaro samtidigt som de strävar efter att ändra beteendet hos de elever som når kriterierna för det. Elevhälsan ska få stöd i sitt arbete genom samverkan med hem, socialtjänst och andra aktörer som de anser berörs. Kontakt med Region Östergötland är också viktig i den mån elevhälsan anser det behövs.

Elevhälsan har ett viktigt ansvar att förebygga psykisk ohälsa samt att ge eleverna de verktyg de behöver för att få hjälp med sin psykiska ohälsa. En elev med psykisk ohälsa är mindre sannolikt att klara skolan. Det vilar ett extra tungt ansvar på elevhälsan för att eleverna i Ödeshög ska må psykiskt bra och ha en god självkänsla. För att klara detta arbete måste de få hjälp från samhällets alla delar.

13 Trygghet och studiero

Alla elever i Ödeshögs skolor ska känna sig trygga på kommunens skolor. Trygghetsarbetet ska ske kontinuerligt. Det är förvaltningschef och rektorer som ansvarar för att arbetet görs. Rapportering görs till nämnd i den mån det behövs och som ledningsgruppen anser. Nämndordförande ska vara kontinuerligt informerad.

Bildningsförvaltningen ska arbeta med kommunens Trygg- och säkerhetsavdelning för att verka för en säker och trygg skola. Det ska finnas en tydlig kommunövergripande plan för arbetet med trygghet och studiero i skolan. För att nå målen om höjda skolresultat måste Ödeshögs kommun erbjuda en skolmiljö som präglas av studiero.

Det är rektor som ansvarar för att studiero kan garanteras och upprätthålls på varje skola. Skolorna får aldrig acceptera att studiemiljön rubbas, och det måste göras insatser på enhets-, grupp och individnivå för att säkerställa detta. Rektorerna i samråd med elever och lärare fastställer skolans ordningsregler. Rektor ansvarar för att dessa efterföljs.

14 Ytterligare direktiv

Detta kapitel lyfter de direktiv från den politiska ledningen som ska präglade hela kommunens skolverksamhet. Dessa direktiv kan påverka en eller flera verksamheter och kan även påverka de delar som går utanför bildningsförvaltningens ansvarsområden.

14.1 Testa nya arbetssätt och metoder i skolan

Förvaltningen och verksamheterna behöver våga prova nya arbetssätt. Politiken ger med denna handlingsplan mandat till förvaltningen att testa och arbeta med ständiga förbättringar, som sedan ska utvärderas och redovisas för politiker. Det är ett mandat som majoriteten förväntar sig att förvaltningen tar.

Det är förvaltningens uppdrag att undersöka om det finns alternativ som lämpar sig att testa och

tillämpa i Ödeshögs kommun inom befintlig ram. Vid behov av utökad ram ska det ske i samråd med politiken och därefter fattas nödvändiga beslut.

14.2 Läsning är en förutsättning

Flera studier visar att en brist inom särskilt grundläggande ämnen har haft betydelse för elevernas resultat. Goda läskunskaper är en förutsättning för att klara andra ämnen i skolan och således en förutsättning för höjda skolresultat.⁵

Brister inom läsning har konsekvenser för elevernas möjlighet till inläring.

Studier visar att elever som inte har tillräckligt goda färdigheter i läsning har svårare att ta in ny information, följa instruktioner och lösa uppgifter. Dessa brister påverkar också elevernas förmåga att formulera sig på ett effektivt sätt. En god läsförmåga är avgörande för att fungera i samhället och nå behörighet till gymnasiet.

Genom att fokusera på att utveckla elevernas läsförmåga, framförallt i de tidiga åren, ökar Förutsättningarna för kunskapsinhämtning och därmed hjälper eleverna i resan mot höjda skolresultat. Arbetet med att utveckla elevernas läskunskaper måste finnas med i samtliga delar av Ödeshögs skolor. Det kräver också att det finns en god kontakt med skolbibliotekarie var verksamhet ges utrymme på samtliga skolor.

14.3 Tillit genom hela ledet

Genom att använda tillitsbaserad styrning i förvaltningen av skolan kan vi skapa en stämning av ömsesidigt förtroende och samarbete mellan politiken, förvaltning, rektor, lärare och elever. Tilliten skapar förtroende och en fungerande samverkan mellan andra aktörer involverade i skolans arbete för att höja skolresultaten. Detta skapar en skolmiljö som gynnar utveckling. Den professionella kompetensen och medföljande erfarenheter kan nyttjas i större utsträckning och på ett mer effektivt sätt. Genom att anpassa insatserna efter elevernas individuella behov kan vi skapa bättre rustade elever med högre kunskapsnivå.

En annan viktig aspekt av tillitsbaserad styrning är vikten av samarbete. Politik, förvaltning, rektorer och lärare ges möjlighet att kontinuerligt samarbeta och samverka, utbyta kunskap samt stötta varandra. Detta skapar en känsla av utveckling och ökat inflytande där samarbete står i centrum. Förvaltningen ska arbeta med att skapa tydliga mål och höga förväntningar, vilket har bidragit till att skolorna strävar efter att nå sin fulla potential.

Tillitsbaserad styrning har en positiv påverkan på politiken och förvaltningens ansvarsfördelning. Genom att delegera ansvar och med breda mandat ger politiken förvaltningen, genom dess professionella kunskap, möjlighet att fokusera på övergripande mål om förbättrade skolresultat. Förvaltningen kan stötta rektorer i deras roll som ledare samtidigt som de, genom ansvaret för sin inre verksamhet, kan skapa en tydligare inriktning om att öka elevernas skolresultat.

14.4 Fokus på ordning och reda

Många elever trivs på våra skolor och upplever en god studiero, men behovet av ordning och reda måste alltid uppmärksammas. Här spelar rektorerna en viktig roll. Rektorn behöver tillsammans med personal och elever upprätta tydliga ordningsregler där förväntningarna på elever och personal framgår tydligt.

Det måste även finnas tydliga åtgärder och konsekvenser i de fall ordningsreglerna inte efterlevs. Forskning visar att förseningar har likt skolkniv en negativ påverkan på elevens resultat och ska

⁵ <https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65c5bd/1553967057896/pdf3694.pdf>

därför behandlas lika.

14.5 Våga se utanför 50-skyltarna

Vi måste våga blicka utanför vår fina kommun för att lära av andra. Det handlar om att förstå och lära av framgångsrika skolor. Dessa lärdomar måste sedan anpassas och implementeras utifrån våra lokala förutsättningar. Detta ansvar gäller genom hela ledet, från politik och förvaltning till lärare och elever.

14.6 Stöd och ytterligare utmaningar för de som är i behov

Elever i behov av stöd måste alltid ges samma förutsättningar för att kunna nå sina mål och drömmar som alla andra. Skollagen är tydlig kring elever i behov av stöd och kommunens kompensatoriska ansvar. Det måste alltid finnas resurser som möter eleverna och deras enskilda behov för att klara skolan och komma ut på arbetsmarknaden. Arbetet för att ge eleverna det stöd de behöver måste ske i alla åldrar och årskurser. På samma sätt är det viktigt att eleverna får uppleva kontinuitet i sitt lärande. Eleverna är de som drabbas när det brister i överlämningen mellan årskurser eller skolor.

Det måste finnas en röd tråd i elevernas lärande och de behov de har. Så undviker vi behovet av att börja om på ruta ett när en elev byter skola, årskurs eller lärare. Genom att påbörja arbetet redan i förskolan kan vi fånga upp eleverna tidigt och ge dem rätt förutsättningar att lyckas. Vare sig det är elevprestationer, lärarprestationer eller andra framgångar så har kommunen ett ansvar att lyfta de som når framgång i skolan. Det gäller även de elever som lyckas väl i specifika ämnen. Dessa elever ska ges möjlighet att utmanas ytterligare så att de kan öka sina kunskaper och därmed öka deras engagemang för skolan och ämnet.

14.7 Fortsatta dialoger om skolan

Det har tidigare nämnts att detta inte är det enda arbete som behövs för att lyckas höja skolresultaten i Ödeshög. Arbetet måste fortsätta efter det att denna handlingsplan antagits av kommunfullmäktige och även efter 2035. Skolan måste alltid vara i fokus och under ständig utveckling, så ser vi till att alla elever lyckas höja sina skolresultat och ges möjligheten att nå sina egna mål och drömmar.

14.8 Kost för att orka

För att alla elever ska orka med skoldagen ska kommunen tillhandahålla måltider. God och näringsriktig mat är viktig för såväl hälsa och välbefinnande som för goda skolresultat. Målet är att så stor del som möjligt av vår upphandling ska vara närproducerad. Målet är också att våra barn och unga ska få kunskap om varifrån maten kommer.

Specialkost erbjuds av medicinska, etiska eller kulturella skäl. Utbudet av maträtter grundar sig på skollagens krav på näringsriktiga måltider samt resurser inom måltidsverksamheten. Unga med särskilda kostbehov ska få de bemötta och samtidigt förvänta sig samma tillgång till god och näringsrik mat.

14.9 Barnen är allas ansvar

Skolan spelar den viktigaste rollen för att höja skolresultaten, men de kan inte göra allt på egen hand. De behöver ett tydligt engagemang från alla. I hemmet måste det finnas en positiv bild av skolan för att barnen ska inse vikten av skolan. Det handlar om att fokus skiftar från att bara vara i skolan till att handla om att barnen lär sig. Vad gäller att bygga upp tillräckliga läskunskaper hos barnen spelar hemmet en extra viktig roll, att läsa för sitt barn är viktigt. Även civilsamhället behöver inse sin roll i att bidra till att höja skolresultaten genom att se utbildning som barnens första prioritering. Företag och arbetsgivare är viktiga förebilder för barnen och deras drömmar och framtidstro.

Som nämnts tidigare påverkar den socioekonomiska bakgrunden förutsättningarna. Men det finns flera konkreta åtgärder som kan införas på kort sikt som kan skapa långsiktig positiv förändring för höjda skolresultat. Beredningen förväntar sig att förvaltningen prövar och implementerar åtgärder som kan göras på såväl kort som lång sikt. Kan andra vända resultaten kan också vi.

14.10 Närhet till näringslivet

Elever som lämnar Ödeshögs skola ska vara väl förberedda för ett arbetsliv, vad det arbetet än är. Det kräver inte enbart att eleverna lämnar skolan med bra betyg och behörighet till gymnasiet, det kräver också en tydlig inkludering av näringslivet. Genom att skolan inkluderar det lokala näringslivet ger vi eleverna en ökad förståelse för framtiden. Då blir skolan inte enbart en plats för bildning, utan även en plats där unga människor kan börja resan med att forma sina liv.

Skolan ska ha kontakt med det lokala näringslivet. Det är inte bara viktigt för att förstå framtida utmaningar utan även vad det lokala näringslivet efterfrågar. I den mån Ödeshög kan påverka programutbudet vid de närliggande gymnasieskolorna ska det lokala näringslivets behov lyftas fram. Förändringar i gymnasieskolan kan ta lång tid. Samhället är rörligt och utvecklingen utanför kommunhuset går ännu fortare. För att utbildningssystemet inte ska bli föråldrat måste det finnas en kontakt mellan skola och näringsliv. På så sätt ger vi eleverna kunskaper som de kommer använda i näringslivet, inte arbetskraft som kräver fortbildning.

14.11 Skolan efter pandemin

I PISA-undersökningen 2022 såg vi att resultaten för de svenska eleverna sjönk. En analys från Institutet för Näringslivsforskning visar att resultatet är relaterat till graden av exponering för ren matematik, grundläggande kognitiv aktivering i matematikundervisningen och ordning på matematiklektionerna. Även förekomsten av läxor är också positivt relaterat till elevernas PISA-resultat. Men det framkommer även att likt flera andra länder har de sjunkande resultaten i Sverige en trolig koppling till pandemins effekter.

Covid-19 pandemin lamslog hela samhället. Hur det påverkade samhället kan fortfarande kännas. En av de områden pandemin påverkade var skolan. Skolan har därför ett särskilt uppdrag att kompensera för de kunskapsbrister som kan ha uppstått hos Ödeshögs elever under pandemin.